

Temaene i Elevundersøkelsen

Her finner dere mer informasjon om temaene i Elevundersøkelsen.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 24.09.2021

Vi omtaler temaene i de obligatoriske spørsmålene, og noen av de valgbare tilleggsspørsmålene i undersøkelsen.

Elevundersøkelsen ble sist revidert høsten 2013. I sist revisjon tok vi utgangspunkt i regelverket og forskningen om elevenes læringsmiljø.

Innhold

Innledning

Trivsel

Motivasjon, arbeidsforhold og læring

Hjem-skole-samarbeid

Støtte fra lærer

Vurdering for læring

Medvirkning

Trygt miljø

Regler på skolen

Rådgivning

Fysisk læringsmiljø

Grunnleggende ferdigheter

Spørsmål som kan ha behov for presisering

Innledning

Spørsmålene i Elevundersøkelsen tar utgangspunkt i forskning og regelverket om elevens opplæring og læringsmiljø. En god del av spørsmålene i undersøkelsen dreier seg nå om klasseledelse og relasjoner i skolen. Dette er de viktigste forholdene for å utvikle og opprettholde et godt læringsmiljø. Andre spørsmål kartlegger blant annet mer direkte de fire prinsippene fra vurdering for læring.

Hva sier regelverket?

Skolen skal, i samarbeidet med hjemmet, bidra til at elevene utvikler kunnskaper, ferdigheter og holdninger som de trenger for å mestre livene sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Skolen er avhengig av å utvikle et godt læringsmiljø for å realisere sitt mandat. Samtidig har alle elever i norsk skole en individuell rett til et fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Og skolene har plikt til å arbeide kontinuerlig og systematisk med elevenes miljø.

Formålet med opplæringen kan du lese om i opplæringsloven § 1-1 (lovdata.no)

Elevens rett til et godt skolemiljø er beskrevet i opplæringslovens § 9 A (lovdata.no)

Hva sier forskningen?

Forskning viser at et godt læringsmiljø er viktig for elevenes faglige, personlige og sosiale utvikling. Det er flere forhold som er grunnleggende for at elever skal oppleve et godt læringsmiljø. Lærerens kompetanse i klasseledelse og evne til å etablere positive relasjoner med hver enkelt elev, er helt avgjørende. I tillegg er det viktig at skolen får til et godt samarbeid med foreldrene, og at det etableres gode relasjoner og en kultur for læring i elevgruppa. En god skoleleder og organisasjon er også viktige forutsetninger.

Hva kjennetegner et godt læringsmiljø?

Temaene i Elevundersøkelsen

På de neste sidene presenterer vi de ulike temaene i Elevundersøkelsen.

- Trivsel
- Motivasjon, arbeidsforhold og læring
- Hjem-skole-samarbeid

- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Medvirkning
- Regler på skolen
- Trygt miljø
- Rådgivning
- Fysisk læringsmiljø
- Grunnleggende ferdigheter

Vi omtaler bare temaene som er knyttet til obligatoriske spørsmål, samt noen tilleggsspørsmål.

Indikatorer på klasseledelse

Klasseledelse handler om evnen til å skape et positivt læringsmiljø, hvor elevene kan konsentrere seg og bli motiverte for læring og utvikling. Klasseledelse handler om å skape gode betingelser for både faglig og sosial læring i skolen. Det innebærer å utvikle og lede et læringsmiljø der elevene lærer å ta ansvar for både egen og fellesskapets læring, og der de får lære om demokrati og forpliktelse gjennom å oppleve det i praksis. Denne ledelsen er svært kompleks og krevende.

En forutsetning for god klasseledelse er en forståelse av klassen som et sosialt system. Videre er god klasseledelse kjennetegnet av at lærerne:

- har en positiv relasjon til hver enkelt elev.
- etablerer en god læringskultur
- etablerer regler og rutiner.
- har tydelige forventninger og motiverer elevene.

Klasseledelse består ikke av enkeltfaktorer. Det er hvordan faktorene vi nevner over utøves sammen, som har betydning. Dette betyr at det er mange av spørsmålene i den reviderte Elevundersøkelsen som kan være indikatorer på klasseledelse. I omtalen under temaene "Motivasjon, arbeidsforhold og læring", "Støtte fra lærer" og "Regler på skolen" finner dere noen eksempler.

Trivsel

At elevene trives på skolen er et viktig mål i seg selv, og alle elever i norsk skole har en individuell rett til et miljø på skolen som fremmer trivsel (kapittel 9A i Opplæringsloven). Samtidig viser forskning positive sammenhenger mellom god trivsel, helse og læring. Skolens arbeid med å utvikle et godt og inkluderende læringsmiljø hvor elevene trives, vil være positivt for elevenes sosiale og personlige utvikling. Det vil også fremme gode undervisningsforhold og faglig læring.

Se spørsmålene og svaralternativene: Trivsel i Elevundersøkelsen.

Les mer om trivsel

- Deltakelse, tilhørighet og vennskap
- Sosial, faglig og emosjonell utvikling og læring

Motivasjon, arbeidsforhold og læring

Ha tydelige forventninger til og motivere elevene

Elever blir motiverte av å mestre. Ledelse av læringsaktiviteter innebærer å legge til rette for mestring hos alle elever. Å være i en situasjon som man ikke mestrer, vil kunne svekke egne forventninger om mestring og dermed kunne føre til lav motivasjon.

Hvis elevene skal få mulighet til å realisere læringspotensialet sitt, må læreren ha tydelige positive forventninger til elevenes faglige og sosiale utvikling. Forventningene til elevene må være både høye og realistiske, og læringsaktivitetene må være preget av utfordringer og driv.

Viktig at elevene opplever det de skal lære som relevant

For at elevene skal forstå hvorfor det er viktig å bruke tid på skolearbeid, må de oppleve at det de skal lære er relevant og meningsfylt for dem. Det gjelder opplevd relevans her og nå i arbeid med temaer og oppgaver på skolen, men arbeidet med lærestoffet skal også oppleves som nyttig i et videre perspektiv i framtidig utdanning, yrke eller samfunnsliv.

Motivasjonsforskning trekker fram variasjon som viktig for elevenes motivasjon for skolearbeidet. Varierte arbeidsmåter kan i mange sammenhenger betegnes som praktiske. Praktiske arbeidsmåter kan forstås som aktiviteter der elevene får være fysisk aktive, som i rollespill eller eksperimenter. Det kan også være andre former for arbeidsmåter der elevene får være aktive, som prosjektarbeid eller gruppearbeid. Slike aktiviteter kan anvendes i alle fag.

Være tydelig på hva som er hensikten med aktivitetene

Det er viktig å fremheve at varierte og praktiske arbeidsmåter i seg selv ikke er en garanti for god læring. Læreren må tydeliggjøre hensikten med aktivitetene for elevenes læringsutbytte. Aktivitetene må ha klare koplinger til kompetansemål, være et virkemiddel for å fremme forståelse og læring og tydeliggjøre relevansen for lærestoffet.

Spørsmål knyttet til motivasjon

Se spørsmålene og svaralternativene: Motivasjon i Elevundersøkelsen

Eksempler på spørsmål om mestring:

- Får du lekser som du greier å gjøre på egenhånd?
- Tenk på når du får arbeidsoppgaver på skolen som du skal gjøre på egen hånd. Hvor ofte klarer du oppgavene alene?
- Tenk på når læreren går gjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer?

Eksempler på spørsmål om faglig utfordring:

- Får du nok utfordringer på skolen?

Eksempler på spørsmål om relevant undervisning:

- Jeg synes det vi lærer på skolen er viktig (8. trinn – vg3)
- Det meste jeg lærer på skolen vil jeg få nytte av senere i livet (8. trinn – vg3)
- Samme hvilken jobb jeg får, vil det jeg lærer på skolen være nyttig (8. trinn – vg3)
- Lærerne forklarer tema og oppgaver slik at jeg forstår hvorfor vi jobber med dem (8. trinn – vg3)

Eksempler på spørsmål om praktisk og relevant undervisning:

- Jeg synes at vi jobber med det vi skal lære på forskjellige måter (8. trinn – vg3)
- Lærerne legger til rette for at jeg kan bruke praktiske arbeidsmåter (f.eks. å lage modeller, bruke måleinstrumenter, rollespill, spill og lignende) (8. trinn – vg3)

Se spørsmålene og svaralternativene under "Arbeidsforhold og læring" i elevundersøkelsen

Hjem-skole-samarbeid

Samarbeidet mellom skole og hjem er nedfelt som et grunnleggende prinsipp i opplæringsloven § 1-1. Det formelle samarbeidet beskrives i § 11. Et nært og forpliktende samarbeid mellom hjem og skole er avgjørende for å realisere de felles oppgavene lærerne og foreldrene har. Samarbeidet mellom skole og hjem omfatter mange sider av skolens virksomhet. Skolen har ansvaret for å etablere samarbeidet med foreldrene.

I Elevundersøkelsen har vi med fire spørsmål som setter fokus på hvordan elevene opplever forventninger og støtte hjemmefra. Forskning viser at positive forventninger, interesse og støtte til barnas skolegang i hverdagen er viktig for elevenes sosiale og faglige læring.

Se spørsmålene og svaralternativene: [Hjem-skole i Elevundersøkelsen](#)

Vil du lese mer om hjem-skole-samarbeid?

[Her finner du mer informasjon om hjem-skole-samarbeid og ressurser til utviklingsarbeid](#)

Støtte fra lærer

Det å etablere og opprettholde en positiv relasjon til hver enkelt elev kan beskrives som hjørnesteinen i klasseledelse. Forskning har vist at lærer-elev relasjonen har betydning for elevers læringsresultat og for elevers atferd. En positiv relasjon bygger på lærerens vilje til å bry seg om alle elever, vise interesse for den enkelte og hans/hennes situasjon, være støttende og ha forventninger om faglig og sosial utvikling. Dette er viktig for alle elever, og særlig viktig for elever som av ulike grunner strever på skolen.

Spørsmål knyttet til støtte fra lærer

Disse spørsmålene kan være indikatorer på om elevene opplever å ha en god relasjon med lærerne:

- Opplever du at lærerne dine bryr seg om deg?
- Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra skolen?
- Opplever du at lærerne behandler deg med respekt?
- Når jeg har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen, får jeg god hjelp av lærerne
- Jeg ber læreren om hjelp hvis det er noe jeg ikke får til
- Lærerne hjelper meg slik at jeg forstår det jeg skal lære

Se spørsmålene og svaralternativene: [Støtte fra lærer i Elevundersøkelsen](#)

Les mer om støttende relasjoner

[Informasjon om lærer- og elevrelasjonen og støttende relasjoner.](#)

Vurdering for læring

Lærernes vurderingspraksis er et ett av flere forhold som kan bidra til elevenes læring. Prinsippene om tydelige mål og kriterier, faglige relevante tilbakemeldinger, råd om forbedring og involvering i vurderingsarbeidet er nedfelt i forskrift til opplæringsloven.

[Les om elevenes rett til vurdering](#) (lovdata.no).

Vurdering for læring bygger på fire prinsipper

Mange studier har vist at lærerens vurderingspraksis kan både hemme og fremme læring. Vurdering for læring er all vurdering som gis underveis i opplæringen og som bidrar til å fremme læring. Spørsmålene i denne delen av Elevundersøkelsen skal gi skolen en indikasjon på hvordan elevene opplever lærernes vurderingspraksis, og om denne praksisen hjelper dem videre i læringsarbeidet. Det er særlig fire forskningsbaserte prinsipper som er sentrale i vurderingsprosesser som har til formål å fremme læring. Spørsmålene i denne delen av Elevundersøkelsen dekker disse prinsippene.

Elevens forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de:

1. forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
2. får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
3. får råd om hvordan de kan forbedre seg
4. er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

Tydelige mål og kriterier, faglige relevante tilbakemeldinger, råd om forbedring og involvering i vurderingsarbeidet er viktig for å fremme læring. Disse prinsippene er nedfelt i forskrift til opplæringsloven (kap. 3) som rettigheter for elevene. Når læreren arbeider etter disse prinsippene kan både elever og lærer få mulighet til å påvirke opplæringen ved hjelp av kommunikasjon og dialog.

Se spørsmålene og svaralternativene: [vurdering for læring i Elevundersøkelsen](#)

Kommentarer til de ulike spørsmålene om Vurdering for læring i Elevundersøkelsen

Spørsmål knyttet til prinsipp 1: Elevene forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem

Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?

Forklarer læreren godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes.

Har læreren snakket om hva som kreves for å oppnå de ulike standpunkt karakterene? (8. trinn til vg3)

Disse spørsmålene svarer til prinsipp nr 1. Det første går på om elevene forstår målene med opplæringen, mens det andre kartlegger om elevene er klar over hvilke kriterier eller kjennetegn på måloppnåelse de vurderes etter. Med mål mener vi kompetansemålene i læreplanen eller operasjonaliseringer av kompetansemål som gjelder for en bestemt periode eller oppgave. Poenget er at elevene får større bevissthet om egen læring og utvikling.

Spørsmål knyttet til prinsipp 2: Elevene får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen

Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?

Dette spørsmålet svarer til prinsipp nr 2. I tilbakemeldinger til elever er det viktig å legge vekt på hva elevene faktisk får til, for så å bygge videre på det de allerede mestrer. Spørsmålet dreier seg om kvaliteten på

elevenes arbeid, ikke om eleven som person. Tilbakemeldingene skal stå i forhold til hva som er målet med arbeidet og de vurderingskriteriene eller kjennetegnene på måloppnåelse som er satt på forhånd.

Spørsmål knyttet til prinsipp 3: Elevene får råd om hvordan de kan forbedre seg

Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?

Hvor ofte får du tilbakemeldinger fra lærerne som du kan bruke til å bli bedre i fagene?

Disse to spørsmålene svarer til prinsipp nr 3. Samtidig som elevene skal få vite hva de får til, er det viktig å gi tilbakemeldinger som hjelper dem videre. Enkelte forskere beskriver dette som framovermeldinger. De bør gis løpende i læringsprosessen, og på et tidspunkt der elevene har mulighet til å forbedre sine arbeider eller prestasjoner. Det er et poeng at elevene kan nyttiggjøre seg av tilbakemeldingene, og derfor må de gis i en slik form at elevene forstår dem og kan bruke dem i videre arbeid.

Spørsmål knyttet til prinsipp 4: Elevene er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

Får du være med å foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?

Får du være med å vurdere skolearbeidet ditt?

Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget

Disse tre spørsmålene svarer til prinsipp nr 4. Dersom elevene er aktivt med i vurderingsprosesser, vil de bli bedre til å reflektere over egen læring. Elevene blir altså ikke bare klar over hva de lærer, men også hvordan de lærer (jf. OECD 2005, Black og Wiliam 1998). Egenvurdering vil si at eleven vurderer seg selv og reflekterer over hvorvidt et mål er nådd eller ikke. Elevenes egenvurdering kan variere i tid og omfang. Dette kan spenne fra noen få minutters refleksjon, ved hjelp av et vurderingsskjema, eller i samtale med en medelev, til mer komplekse og tidkrevende aktiviteter som krever planlegging. Ved å vurdere seg selv får elevene mulighet til å sammenligne eget arbeid mot vurderingskriterier eller kjennetegn på måloppnåelse som er satt på forhånd.

Vil du lese mer om Vurdering for læring?

[Her finner du mer informasjon om Vurdering for læring og ressurser til utviklingsarbeid.](#)

Medvirkning

Elever i norsk skole skal delta i beslutninger som gjelder deres egen læring. Elevene skal også delta aktivt i vurdering av eget arbeid, egen kompetanse og i sin egen faglige og sosiale utvikling. Opplæringsloven og

Læreplanverket for Kunnskapsløftet gir rammer og føringer for elevmedvirkning som gjelder for all opplæring i alle fag. I august 2012 ble det fastsatt en bestemmelse i forskrift til opplæringsloven om tid til arbeid med elevråd og elevmedvirkning (§ 1-4a). Det er en tilsvarende bestemmelse i forskrift til privatskoleloven.

Se spørsmålene og svaralternativene: Medvirkning i Elevundersøkelsen.

Trygt miljø

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for at det er et trygt godt psykososialt skolemiljø, hvor hver enkelt elev kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet (§ 9A-3). Elevenes psykososiale miljø dreier seg om hvordan ansatte og elever oppfører seg mot hverandre på skolen. Elever har rett til ikke å bli sjikanert gjennom krenkende ord og handlinger, som mobbing, vold, rasisme, diskriminering og utestenging. Alle ansatte ved skolen har plikt til å handle, hvis de har kunnskap eller mistanke om at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.

I Elevundersøkelsen er det spørsmål som kan gi informasjon om hvordan elevene opplever sitt psykososiale skolemiljø, hva de opplever av mobbing på skolen og hvordan de opplever skolens praksis.

Spørsmål knyttet til trygt miljø

Eksempler på spørsmål om trygt miljø:

- De voksne på skolen har klare forventninger om hvordan vi elever skal oppføre oss mot hverandre. (8. trinn-vg3)
- De voksne på skolen synes det er viktig at vi elever er greie med hverandre. (5.-7. trinn)
- Reagerer de voksne på skolen når noen sier eller gjør noe ubehagelig/ekkel mot en elev?
- I min klasse gjør vi ikke narr av hverandre hvis noen gjør feil.
- Hvis det er noe som plager meg, så kan jeg snakke med noen i klassen min

Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg.

Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast. Eksempel på spørsmål om mobbing:

- Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?

Skolehelsetjenesten arbeider helsefremmende og forebyggende, både med psykisk og fysisk helse og sosiale forhold. Skolehelsetjenesten er lovpålagt i alle grunn- og videregående skoler som omfattes av opplæringsloven eller er godkjent etter privatskoleloven. Den omtales gjerne som barn og unges «bedriftshelsetjeneste». Eksempel på spørsmål om skolehelsetjenesten:

- Er du fornøyd med skolehelsetjenesten på skolen?

Se spørsmålene og svaralternativene: [Trygt miljø i Elevundersøkelsen](#).

Vil du vite mer om trygt miljø?

[Les mer om skolemiljø](#)

[Les mer om skolehelsetjenesten](#)

Regler på skolen

Struktur, regler og rutiner er virkemidler for å fremme læring og trivsel på skolen. Regler og rutiner bidrar til å skape normer for samhandling og skaper forutsigbarhet. Elever som er med på å utforme reglene for elevgruppa, får et større eierforhold til reglene som gjelder.

De reglene og rutinenes skolen velger å innføre, må øves på dersom de skal innarbeides i elevgruppa. Det krever årvåkenhet, tydelighet og tålmodighet hos læreren. For å oppnå en konsistent praksis på skolen, må skoleleder ta ansvar for å etablere regler og rutiner som er like på tvers av klasser.

I Elevundersøkelsen vektlegger vi hovedsakelig spørsmål som gir skolene informasjon de kan bruke til å videreutvikle sin pedagogiske praksis på dette feltet. Disse spørsmålene kan være indikatorer på om elevene opplever at skolen har tydelige regler og rutiner og om de er involvert i arbeidet med å lage regler.

Eksempler på spørsmål om regler på skolen:

- Er dere elever med på å lage regler for hvordan dere skal ha det i klassen/gruppa?
- Vet du hvilke regler som gjelder for hvordan dere skal ha det på skolen?
- De voksne sørger for at vi følger reglene for hvordan vi skal ha det på skolen
- De voksne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene.

Se spørsmålene og og svaralternativene: [Regler på skolen i Elevundersøkelsen](#)

Rådgivning

Elever i grunnskoler og videregående opplæring har rett til nødvendig rådgivning om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg, og om sosiale spørsmål. Rådgivning er en integrert del av skolens virksomhet og både lærere, rådgivere og andre ansatte ivaretar denne gjennom skolens daglige praksis.

Spørsmål knyttet til utdannings- og yrkesrådgivning

Det obligatoriske spørsmålet i Elevundersøkelsen om utdannings- og yrkesrådgivning spør elevene om de så langt i sin skolegang, opplever at de har fått et godt grunnlag for videre valg (tilleggsbolk om utdannings- og yrkesrådgivning). Spørsmålene i tilleggsbolkene 7, 8 og 9 gir mulighet for å gå nærmere inn på de ulike

elementene i rådgivingen, for de skolene som ønsker det (rådgiving om videre utdanning, rådgiving om videre yrkesvalg, faget utdanningsvalg, individuell veiledning med mer).

Alle obligatoriske spørsmål og svaralternativer: Utdannings- og yrkesrådgiving i Elevundersøkelsen.

Tilleggssbolker: Utdannings- og yrkesrådgiving (tilleggsbolk 7), veiledning (tilleggsbolk 8) og utdanningsvalg (tilleggsbolk 9)

Fysisk læringsmiljø

Elevenes rettigheter i kapittel 9 A er knyttet til skolens fysiske miljø gjennom paragraf 9 A-7 der det heter at skolene skal planlegges, bygges og tilrettelegges slik at det blir tatt hensyn til trygghet, helse, trivsel og læring hos elevene. Skolens fysiske miljø dreier seg om hvordan ute- og inneområdene er utformet og tilrettelagt. Forskning viser at ryddige og rene omgivelser, hvor ting repareres raskt hvis noe går i stykker, bidrar positivt til elevenes læring og utvikling.

Spørsmål knyttet til fysisk læringsmiljø

Eksempler på spørsmål om fysisk læringsmiljø:

- På skolen min er det rent og ryddig
- Vi elever er flinke til å holde det ryddig på skolen.
- Hvis noe går i stykker på skolen, blir det reparert med en gang

Alle spørsmål og svaralternativer: Fysisk læringsmiljø (tilleggsbolker 10 og 17)

Les mer om fysisk læringsmiljø

Les mer om fysisk læringsmiljø på vår side om universell utforming av barnehage- og skolebygg.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er et nytt tema i Elevundersøkelsen. Spørsmålene som gjelder skolens arbeid med grunnleggende ferdigheter, utgjør til sammen fem tilleggsbolker. Her skal elevene si sin mening om hvordan de opplever at skolen legger til rette for å utvikle elevenes grunnleggende ferdigheter på tvers av fag.

Fem grunnleggende ferdigheter

Arbeidet med grunnleggende ferdigheter er forankret i læreplanverket og gjelder for hele grunnopplæringen. I læreplanverket er det definert fem grunnleggende ferdigheter som er viktige forutsetninger for læring og utvikling i skole, arbeid og samfunnsniv: Muntlige ferdigheter, å kunne skrive, å kunne lese, å kunne regne og digitale ferdigheter. Ferdighetene er avgjørende redskaper for læring i alle fag og samtidig en forutsetning for

at eleven skal kunne vise sin kompetanse.

Læreplanene for fag er hjemlet som forskrift til opplæringsloven og inneholder blant annet beskrivelser av hvordan de grunnleggende ferdighetene skal forstås i de ulike fagene. I kompetansemålene er ferdighetene integrert som en del av kompetansen elevene skal utvikle i det aktuelle faget. Skolene har en plikt til å sørge for økt læringsutbytte innenfor grunnleggende ferdigheter for alle elever. Det innebærer å arbeide med dette i alle fag på fagets premisser og legge til rette for en progresjon i utviklingen.

Også tilleggstema i Ståstedsanalysen

Spørsmål om grunnleggende ferdigheter utgjør også et tilleggstema i Ståstedsanalysen hvor lærerne vurderer hvordan de tilrettelegger for arbeid med grunnleggende ferdigheter utfra kjennetegn på god praksis.

Resultater fra Elevundersøkelsen på det samme temaet, kan hentes inn manuelt og kan bidra til et helhetlig grunnlag for analyse av videre arbeid med målrettede tiltak på skolen innenfor dette temaet.

Spørsmål om grunnleggende ferdigheter

Se spørsmålene og svaralternativene knyttet til grunnleggende ferdigheter i Elevundersøkelsen:

- [Regning \(tilleggsbolk 11\)](#)
- [Lesing \(tilleggsbolk 12\)](#)
- [Skriving \(tilleggsbolk 13\)](#)
- [Digitale ferdigheter \(tilleggsbolk 14\)](#)
- [Muntlige ferdigheter \(tilleggsbolk 15\)](#)

Vil du lese mer om grunnleggende ferdigheter?

Mer informasjon om grunnleggende ferdigheter og ressurser til utviklingsarbeid finner du her:

- [Grunnleggende ferdigheter - rammeverk](#)
- [Læreplanverket](#)

Spørsmål som kan ha behov for presisering

Her har vi samlet noen spørsmål fra Elevundersøkelsen som det kan være behov for å presisere for elevene.

Spørsmål i den obligatoriske bolken "Arbeidsforhold og læring"

I klassen min synes vi det er viktig å jobbe godt med skolearbeidet

Elevene kan reagere på at de skal uttale seg på vegne av hele klassen. Siden formålet med spørsmålet er å kartlegge hvordan skolearbeidet oppleves og omtales i klassen som gruppe, spør vi ikke om hva hver enkelt mener om skolearbeidet. Tilsvarende for enkelte andre spørsmål i undersøkelsen, for eksempel spørsmålet i

T10 – Fysisk læringsmiljø: Vi elever er flinke til å holde det ryddig på skolen.

Lærerne legger til rette for at jeg kan bruke praktiske arbeidsmåter (for eksempel å lage modeller, bruke måleinstrumenter, rollespill, spill og lignende)

Med måleinstrumenter menes for eksempel linjal, målebånd, lasermåler, litermål, vekt, voltmeter og mye annet.

Spørsmål i den obligatoriske bolken "Vurdering for læring"

Forklarer læreren godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet mitt vurderes?

Spørsmålet handler om at elevene skal forstå hva læreren ser etter og legger vekt på når skolearbeid vurderes, for eksempel i forbindelse med spesifikke arbeidsoppgaver, innleveringer, prøver, presentasjoner og annet. Forskrift til opplæringsloven §3-1 sier at det skal være kjent for elevene hva som blir vektlagt i vurderingen av han eller hennes kompetanse. En vanlig måte å løse dette på er at læreren, ev. i samarbeid med elevene, utarbeider vurderingskriterier eller kjennetegn på måloppnåelse før elevene tar fatt på en oppgave/innlevering/prøve. Spørsmålet skal følgelig måle om læreren forklarer vurderingskriteriene eller kjennetegnene på en måte som gjør at elevene forstår hva de blir vurdert etter.

Spørsmål i tilleggsbolken 2, "Arbeidsforhold og læring"

Hvor ofte bruker du PC/data/internett i skolearbeidet?

Inkluderer ordet «skolearbeid» også lekser? Nei, ikke i form av lekser man gjør hjemme. Spørsmålet dreier seg om arbeid på skolen, og det blir trolig tydeligere for elevene hvis de blir gjort oppmerksomme på svaralternativene.

Spørsmål i tilleggsbolkene om grunnleggende ferdigheter

Tilleggsbolken 11, "Regning": Jeg bruker regning for å forstå informasjon i de fleste fag (8. trinn–vg3)

Hva betyr det å bruke regning for å forstå informasjon? I læreplanverket er arbeidet med den grunnleggende ferdigheten å kunne regne knyttet til å anvende matematikk for å forstå lærestoffet. Det kan blant annet handle om tekster hvor elevene gjør beregninger og tolker tabeller/diagrammer for å få en god forståelse av innholdet, arbeid med oppskrifter hvor elevene bruker måleenheter og brøkgregning, bruk av målestokk for å forstå arbeidstegninger i kunst og håndverk med mer.

Tilleggsbolken 12, "Lesing": På skolen lærer jeg hvordan jeg skal arbeide med teksten før jeg leser den

Å arbeide med en tekst før en leser den, aktiverer en førforståelsen av det en skal lese. Førlesing er svært viktig for leseforståelsen. Det en har med seg inn i teksten har stor betydning for hva en henter ut av den. Førlesing bør derfor elevene få anledning til å reflektere over hva de tror teksten handler om, hvorfor teksten skal

leses og hvordan den skal leses. I denne førlesefasen velger elevene strategi for lesingen, de aktiverer de forkunnskapene de har om emnet de skal lese om og de leser tittel, overskrifter, undersøker bilder og annen støtte på bokoppslaget.

Tilleggsbolk 15, "Muntlige ferdigheter": På skolen lærer jeg hvordan jeg skal bruke fakta i en diskusjon (5.-7. trinn)

Et område innenfor muntlige ferdigheter som grunnleggende ferdighet er kommunikasjon. Som en del av ferdighetsområdet skal elevene kunne argumentere for egne meninger, kunne ytre seg med grunnlagt synspunkter og etter hvert være i stand til å bygge opp en saklig argumentasjon. For å utvikle muntlige ferdigheter må opplæringen bidra til at elevene finner faktaopplysninger som støtter påstander de setter fram.

Kommentar til svaralternativene på grunnleggende ferdigheter

De fleste spørsmålene under grunnleggende ferdigheter har svaralternativene «i alle eller de fleste fag – i mange fag – i noen fag – i svært få fag – ikke i noen fag». Grunnen til at det er brukt en slik svarskala er at læreplanverket legger til grunn at grunnleggende ferdigheter skal utvikles i alle fag og i ulike faglige sammenhenger.

Gi tilbakemelding!

Vi vil gjerne høre fra deg hvis du opplever at elevene fortsatt lurer på meningen med spørsmålene vi har kommentert eller hvis det er andre spørsmål som er uklare. Beskriv kort hva elevene lurer på og send kommentaren til post@udir.no.